

EDINOST

Glasiło slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edini je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vanko srede in sabbte o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Vai dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.]

Državni zbor.

(Konec. Gregrijev govor.)

V zgodovini te države so bile dobe, v katerih je bilo tako rekoč umevno in razjasnilno, da so hoteli avstrijske državi navezati nemško krinko, jaz pravim, nemško krinko, ker čisto razumljivo je, da država, v katerej stanuje jedva peti del nemškega prebivalstva, po svoji naravi ni nemška država, jaz pravim tedaj dajta tako rekoč neka državna modrost v tem, državo obleči v nemško obleko.

Za dobo rimsko-nemškega cesarstva, ko je nemško cesarsko krono nosilo mnogo glav habsburške hiše, bilo je popolnem razumljivo, da so hoteli državniki manjšino v večino tako rekoč vtopiti in da se s tem aklene zveza po nemških ljudstvih, ali od leta 1806, ko je cesar Franc odložil rimsko-nemško cesarsko krono, ko je Nemčija hodila po lastnih potih, ni bila ta državna modrost več opravljena.

Tudi je razumljivo, da so v času, ko je po stiskah francoskih vojn nastala nemška zveza in je bila Avstrija vanjo poslana, hoteli avstrijski državniki ogrnoti državi nemški plašč, ker Avstrija, ki je dala Nemčiji toliko izvrstnih vladarjev, ni hotela v zvezi stati v drugi vstvi in zato je hotela svoje stališče v nemški zvezi prav s svojim nemštvom tako rekoč podpreti, da je toliko lažje tekmovala s čisto nemškimi svojimi tekmeci.

To je bila takrat državna modrost, ali od dogodeb leta 1866, ko je prav ta tekmelec Avstrijo pahnil iz Nemčije, nema ta državna modrost nobene pravice več i nobenega smisla. Danes je Avstrija le nase i na svoje narode navezana, ne pa več na Nemčijo. Da, gospoda moja, kakršne so razmere danes, bila bi preustrojitve Avstrije v čisto nemško državo po mojem prepričanju silno nevarna živenskim njenim interesom, rekel bi, njenemu obstoju. Saj je čisto naravno, da v dobi, v kateri narodnost stvari države, z nepremagljivo močjo uplivajo velike in mogočne narodne države na manjše in slabše sosede. Po mojem prepričanju bi morali v čisto ponemčenej Avstriji prejeti slej nastati centrifugalni vplivi, katerim bi se celo vzorno in priznano domoljubje čestitih gospodov one (leve) strani ne moglo dolgo ustavljati. Najboljše sredstvo, najtrdnjša bramba zoper te centrifugalne vplive pa je v ohranitvi moči narodnih

različnosti te države, ker nemške narodnosti te države sili nagib lastnega življenja, da branijo kreposti in moč Avstrije. Ni tedaj prašanja, da čisto ponemčena Avstrija ne bi bila tako poročstvo za samostojnost države, kakor Avstrija, katere nemški narodi nemajo nobenega sočutja za znano basen o svinčenem pliču in magnetiški gori.

Pravijo tudi, da so Nemci klej države, ki ljudstva veže. Čestiti gospod poslanec dr. Beer je primeril Avstrijo krasnej stavbi. To je jako dobra primera. Avstrija je velikanska krasna stavba, sestavljena iz velikih skal, in te velikanske skale so avstrijski narodi, klej, ki te skale stika, pa je zavest pravice, zavest varstva, katero nahajajo te narodnosti v tej krasnej stavbi za lastna svojstva, za svojo narodnost in svoj jezik. Ne rahlijate, gospoda moja, te zavesti, ker potem rahlijate pravi klej države.

Jaz tedaj vidim, kakor sem uže rekel, v vsem Wurmbrandovem predlogu spočetek germanizacije, povit v plenice državnega jezika. Pa še drug namen je v Wurmbrandovem predlogu, on ima namreč biti stenolom, ki bi železni obroč te (desne) strani pretgal. Gospodje poslanci one (leve) strani so prav dobro vedeli, da z liberalno svojo piščalko gospodov iz Tirolskega in z Solnograškega ne privabijo v svojo lopo, in zato so vzeli narodne orglice, in če tudi verujejo, da s tem si renskim petjem ne premamijo gospodov, ki tukaj sede, vendar pa verujo, da morejo vplivati na njihove volilce, in to ni nič drugega, nego izmišljeno sredstvo za agitacijo pri prihodnjih volitvah v državni zbor.

Wurmbrandov predlog ima gospodom biti pregraja, čez katero naj padejo. Tedaj uničenje sedanje večine, pokončanje političkih nasprotnikov in pridobitev zgubljene hegemonije in gospodstva onestranske, to se mi zdi glavno načelo, iz katerega izvira predlog. Ali, gospoda moja, po tej poti ne pridete do gospodstva, menim, da je kriva pot, katero ste nastopili, pot izključljive narodnostne ideje. Jaz ne vem, kako mislite o vzrokih, zaradi katerih ste zgubili vodstvo in gospodstvo; ali dovolite, da vam odkritosrečno in brez vse grenkosti o tem izrečem svojo menitev. Jaz menim, da vzroka, da ste zgubili gospodstvo, ni iskati v tem, ker ste bili premalo nemško narodni, ampak v tem, ker ste se

izneverili svobode praporu. Da, gospoda moja, vi ste kakor liberalna stranka, kakor močje napredka, kakor močje pravega ustavnega delovanja, nastopili pot javnega in državnega življenja, in liberalni močje te države so s zaupanjem gledali na vas. To je bil vzrok, da ste dobili v roke veslo državne ladije. Pa, gospoda moja, s čim ste to zaupanje opravičili? Nečem vam nič očitati, ker dolga je grehov vrsta, ki ste jih storili zoper svobodo, vsajam si, le nekoliko izglede navesti.

Poglejmo na volilni zakon, saj ta je, gospoda moja, vaše delo, saj so ga ustvarili vaše stranke močje, vi ste ga redili in odgajali. Pa, ali je to liberalen volilni zakon, ako je delace brezpraven, ako ima kmet stokrat manj pravic, nego meščan, meščan stokrat manj, nego veliki posestnik, ako se političke pravice dele po davkovski poli in po rojstvu? In, gospoda, da se o tem oziru še do danes ni zboljšalo, to je velečestiti gospod poslanec profesor Beer včeraj dokazal, ko je v moje strmeje te (desne) strani visoke te zbornice očitil, da hoče klerikalna in konservativna stranka celo množico k volitvam pustiti.

Gospoda moja, jaz nisem konservativec in še manj klerikalec. ali to hočem tudi jaz, in če je res, da hočejo klerikalec in konservativci splošno volilno pravico, potem so liberalni ti, ne pa vi. Saj prvi paragraf v vsakem liberalnem katehizmu je: splošna volilna pravica.

Vzemimo za izgled tiskovni zakon; ta je tudi vašega duha otrok. V kateri liberalnej poučnej knjigi pa ste našli tiskovni zakon, ki vsako javno menenje golej samovolji državnih in policijskih gospodov, državnemu pravdniku v roke daje? Ozrimo se na člen 12, ki državljanom zagotavlja pravico zborovanja in združevanja.

Gospoda moja, ali ta člen vaših temeljnih zakonov ni postal prava pokveka, ako je vsako, tudi najmanjše zborovanje i najmanjšo društvo odvisno od milostivega dovoljenja policijske gosposke? Ozrimo se naposled na člen 19 temeljnih zakonov. Edino sredstvo, ki more nemško narodnost nekoliko spraviti z ustavo, to je jezikovna enakopravnost. Pa, gospoda moja, prav zdaj hočete na ta člen obesiti izvrševalni zakon, ki ima oni člen uničiti.

Tako je z svobodo, katero ste vi prinesli avstrijskim narodom, in kar se tiče svobode na gospodarskem polju, še danes je pot, po kateri ste vi v svojem gospo-

stvu hodili, mokra od solz vdov in sirot, ki so pod tako imenovanim narodno-gospodarskim razcvetom zgubile svoje premoženje. Gospoda moja, vi ste hudo grešili zoper svobodo, vi ste svobodo darovali gospodstvu, in tako je prišlo, da se je nazadnje vse zgubilo, svoboda in gospodstvo. Vi ste pa s tem zgubili tudi pravico, tej (desnej) strani zbornice očitati nazadek. Vi ste zgubili pravico, v prihodnje biti voditelji svobodoljubnih življenj v Avstriji.

Blagi grof, ki je stavil predlog, sklenol je včeraj svoj govor z boleznim priznanjem, da je prej, v začetku parlamentarnega našega dejanja, mislil, da se napravijo liberalni življenji, liberalne stranke v tej zbornici ne glede na narodno različnost, in on je zagotovil, da je to upanje uže zgubil.

No, jaz sklepam z isto mislijo, le s tem razločkom, da tega upanja nisem zgubil. Dan pride, in mora priti v blaženost avstrijskih narodov, ko vodstvo prevzame zopet liberalna stranka, a ta stranka bo sestavljena iz družih mož, in ravna se bo po družih načelih, nego sedanja liberalna stranka. Ona bo sestavljena iz mož vseh narodnosti in jezikov, ki zapišejo na svoj ščit geslo: Enaka pravica vsem narodom; ona bo sestavljena iz mož, ki bodo visoko nosili narodnostno načelo, a narodnostno načelo v plemenitem vzvišenem smislu; narodnostno načelo, ki želi blaženost svojega ljudstva, pa drugega ne sovraži; narodnostno načelo, ki se prizadeva za svobodo svojega ljudstva, pa drugega ne uklepa v sužne verige; in to narodnostno načelo, to je temeljna misel, to je prava državna misel te države, in ker to načelo ni vodilna misel Wurmbrandovega predloga, ker pot, na kateri stoji ta predlog, ne drži do miru in blagosti države, ampak k večnemu boju in k pogubi države, zato bom glasoval zoper njega.

V obrambo.

(Dalje.)

Nevestni »Narodov« podlistkar nam je tudi očitil podkupljivost in odvisnost od tržaške vlade; a vse to brez najmanjšega dokaza. — Zgodovina tega grdega obrekovanja našega lista pa je ta-le: Nek g. odvjetnik ima našega urednika od nekdanj

tip pa je zložil na feuilleteista uplivnega lista klasični epigram, katerega zaradi hudobnega cynizma ne moremo prevesti v slovenščino:

«Si l'empereur faisait un p...»
Geoffroy dirait, qu'il sent la rose,
Et le sénat aspirerait
A l'honneur de prouver la chose.»

Iz tega naj sodi blagovoljni čitatelj, koliko opravljena da je podlistkarjeva izjava, kateri v svoji ponižnosti trdi, da »pozna brez števila francoskih podlistkov, pozna pa tudi podlistke v drugih evropskih jezikih.« Ni čuda tedaj, da je z isto temeljitostjo našel najboljšo slovenske feuilleteone v Levstikovem »Naprej-i«, ter takoj očitno izjavil, da se »Levstikovi podlistki v »Naprej-i« lahko merijo z najlepšimi francoskimi.« Vzel sem v roko ta zares izvrstni list, pregledal in premetaval sem vse številke od 2. januarja do 29. septembra 1865 — toda v svojo sramoto nisem našel ne jednega sestavka, katerega bi mogel po obliki in vsebini uvrstiti mej feuilleteone! Ves zbehan sem pribegal k najkompetentnejšemu sodniku, k našemu Levstiku samemu, ter mu tožil svojo nadlogo. Ali mož se je odrezal: »Vaj podlistkov v »Naprej-i« niti bilo ni.« Slovenski feuilleteon je ustvaril »Slovenski Narod«, po vzgledu tujih časnikov — mi pa v svojem listu niti prostora nismo imeli, da bi bili podlistkovali.

In oči so se mi odprle! Spoznal sem,

Podlistek.

Literarna tatvina

In podlistek »Slovenskega Naroda« o »časnikarstvu in naših časnikih«.

(Dalje.)

In kakor je mož pristransk z svojo grajo, nič manj pristransk je njegovo hvalisanje. Iz iste kadilnice, s katero je hodil okoli »Skrata« in »Brencljuna«, iz iste kadilnice valj sedaj goste oblake proti dvema veljakoma, ki njegovega prilozovanja gotovo ne potrebuje, proti Stritarju in Levstiku. Hvaležneje, nego kdor si bodi, priznava podpisani, spominjajo se mnogoletne plodonsne zveze z obema ustanoviteljema modernega slovenskega slovestva, nju merodajni upliv na ves mlajši pisateljski zarod; ali prav zaradi tega je do dobrega prepričanja, da jima samima preseda podlistkarjevo prilizunstvo, ki jima čestokrat spodbijata reči, s katerimi nista nikdar imela nobenega posla. Tako n. pr. naš veliki nepoznanec v 22. šte. t. l. povzdiguje g. Stritarja, čed, da je brz ko ne on odpravil oglasnik iz ljubljanskega »Zvona«, ter dostavlja: »Ta prebrisani g. Stritar res ves povsodi pravo in spodobno pogoditi.« Ako bi se bil mož kolikaj brigal za prvo pisateljsko dolžnost, polzvedavati preje natančno, ter se le potem se lotiti peresa, povedal bi mu

leško upravitelj »Slovenskega Naroda«, da je ljubljanski »Zvon« radi tega opustil inserate, ker ni maral »hodovati slovenskemu dnevniku«. Ali »kaj je »Narodovemu« podlistkarju Hekuba?»

S tem, da je svojemu občinstvu slikal dunajskega pesnika, kako v svetej jezi z bičem podi kramarje, kupce in prodajalke iz »Zvonovega« svetišča, s tem je podlistkar le nameraval nekoliko včipniti glavnega urednika tega lepoznankega časopisa, kateri mu je navzlic svojim odličnim slovestnim zaslugam je umljivih uzrokov — trn v peti! Gola istina pa je, da se je vsa zadeva g. Stritarju dokaj premalostna zdela, ter da se niti z besedico nikoli ni bil protivil »Zvonovemu« oglasniku!

In odstavek o slovenskem podlistku, — kako površno, kako tendenciozno ga je anonymus skrpall! S posebno navdušenostjo speva g. Levstika kot stvarnika slovenskemu feuilleteonu; povzdiguje ga tako visoko, da bi se pred njim moral v pr. hu plaziti oni sloveči Francoz, kateri je časopisom ustanovil posebni podlistek. To se vé da, kar podlistkar pripoveduje v 20. šte. o začetku feuilleteona, to je tako nezrečeno plitvo, tako napolnjeno z debelimi napakami, da moremo le milovati ne — dolžnost pisateljevo. Niti Bertin starejši, niti mlajši ni ustvaril časopisu »Journal des Débats« sloveči podlistek, kakor to trdi »Slovenski Narod«, — pre-

pustila sta ta posel kritičnemu duhu duhovitega abbé Geoffroy.

Izredni talent tega raznega zlobnosarkastičnega pisatelja, katerega F. Hatin naravnost imenuje »l'inventeur, le roi du feuilleton«, razočeval se je kmalo v slovestnih borbah, katere je pod črto pričel proti slovečim literatom, v prvi vrsti proti mrtvemu Voltaireju. Da bi podlistkar v »Journal des Débats« razkladal svobodomiselnost politična načela, svobodomiselnost državne naprave, on, bivši urednik legitimističnega časopisa »L'ami du roi«, on zagrizel nazadnjak — to je sigurno zanimiva novost, za katero morajo »Narodovemu« podlistkarju hvaležni biti vsi oni, kateri so se kedaj pečali z politično in slovestno zgodovino francoske revolucije. In če naš anonymus nadaljuje, da je drobn listek v »J. d. D.« ostro, preostro obsejal politična načela, namere in naredbe »Napoleona Velikega«, — kako hoče potem tolmačiti čudno protislovje, da so francoski sočasniki duhovitim člankom očitati baš njih klečeparstvo pred korsikan-skim samosilnikom?

Julian Schmidt v svoji veljavnej slovestnej zgodovini omenja ustanovitelja francoskega podlistka: »Geoffroy... ist der echte Ausdruck für das militärische Regiment Napoleon's, den er nicht selten mit unschöner Devotion bespricht.« Še mnogo ostrejše ga je sodil istodobni francoski zgodovinar Thibaudau; pariški dov-

v želodcu. Zakaj, to je vsem predobro znano, kdor je čital o svojem času prepiri mej »Glasoma in »Sočom, katerega uzrok je bil pač tisti, kateri je v prepiru podlegel.

Stvari so še dobro znane, vsi vedo, kako surov je bil prvi napad na rajncega dr. Lavriča, ko so se mu namreč očitali celo telesne napake. Ta surovost je poostriila boj, kateri je bil povsem nepotreben in je imel svoj pravi povod v osebnih interesih. Tega menenja so bili tisti, ki so bili tudi mnogi profesorji, dohtarji, kateri denes obsojajo tistega, kateri je v tem obziru vedno ostal istega menenja.

Mi imamo za vse to dokaze v rokah, pisma, dopise itd., torej nam ne more takih reči nikdo tajiti.

Ko se je strast plegla, bil je Viktor Dolenc prvi, ki je izrekel, da rad dela za mir, in je tudi v odboru nekdanjega društva »Soča« v Gorici prvi predlagal, naj se sklene sprava, ter postavi sovražniku zlat most za retirado.

To se je vse zgodilo, in veleučeni dohtarji, profesorji itd., so potem bornega »fizolarja« postavili na čelo skupnemu političnemu društvu »Sloga«.

Dobro se morejo še spominjati posebno goriški Slovenci obnega zbora pri Rebku v l. 1877, ko so nekateri visoki gosposje pod predsedništvom omenjenega »fizolarja« referate čitali itd. Da bi se ta »fizolar« kaj ponašal na vse to, tega Bog varuj; imel je namreč ta človek uže kakor mladi dečko več prilike spoznati svet in ga ocenjati od prave strani, nego marsikateri prisiljen siv filozof, kateri je mej Slovenci posebno obilo, in kateri filozofični vzleti bi se mogli po nekakem primerjati prisiljenemu zelju. Pred neko vrsto domačih filozofov imamo mi prav malo »rešpekt«, ker ne cenimo moža po diplomah ali patentu, kateri je dobil kje tam na Dunaji ali v Gradcu. — Patent še ni odgoja, te pa manjka mnogim ljudem, ki si pri nas sami postavljajo v vrste duševne aristokracije, mej katero ne spadajo ni po srcu, ni po umu, ker mej prvimi in mej drugim pri njih ni prave harmonije. — Da na kmetih »klenkajo«, kadar župan pečenko je, temu se ni čuditi; prav tako se ni čuditi, ako Moharjev ali Komarjev Janez zahtevata, naj vse pred njima pokleka, ker imata patent, da smeta knjige prevajati. — Čudno se jima zdi, da sta, kakor si ona mislita, tako visoko zlezla, zdaj pa bi rada tudi malo »filozofa« »špilala«, ali prilaga se jima to prav tako, kakor kravi sedlo. — Janez je in ostane robati Janez, pa povij ga tudi v bombaž. — Ali vrnimo se zopet k stvari.

Prav tisti gosposje, ki denes tako zabavljajo na »fizolarja«, »špeharja« itd., jako so se uže poniževali pred tem človekom, tega se morda zdaj sramujejo in zato so se ti velikaši zarotili, da odpravijo »fizol« in »fizolarje« iz naših dežel, akoprem se imajo »fizolu« morda največ zahvaliti, da so postali veleučeni in plemenski.

Po nesreči so tržaški Slovenci prišli na misel, da ustvarijo tednik, ali ker so se bali, da dva tednika ne bosta morala obstati, pozvali so goriške rodoljube na pogovor, v katerem naj se preudarija, ako ne bi bilo mogoče, da se za vse Primorsko napravi eno samo politično društvo in en sam večji list. — Ta pogovor je imel uspeh, da smo se prepričali mi Tržačani in drugi, da to ne pojde.

da je imela pretirana hvala dvojn namen: prikupiti se učenemu kritiku Levstiku, potem pa ob enem loputni tržaški »Edinosti«, o katere je naš nepoznanec iz svojega senčnatga zavetja oblastno se oglašal, da se v njej prijavljajo najslabši slovenski podlistki. »Roma locuta est.« — kdo bi mogel ugovarjati tako apodiktičnej trditvi!

Da sem po tako vidnih znamenjih podlistkarjeve vestnosti radovedno čakal trenutka, ko se pogrezne pisatelj, zapustivši tesno omejeni krog slovenskega časopisa, v gigantni kaos svetovnega novinarstva, ter v šaru svoje duhovitosti nam razkroji duševno luč, izvirajočo od toliko različnih svetlovin — tega mi dobrobrotčni čitatelj ne zameri. Miso mi bile neznane težave tega podjetja. Da jih premagam, ne zadostuje, da čepiš leta in leta v samotnem kotičku kavarne »Commerciou« v Trstu, ter v potu svojega obraza prečitaš cele gromade angleških (?) in francoskih (?) časopisov, treba ti marveč najglobokejših zgodovinskih in političnih študij, treba mnogoletnega lastnega sodelovanja pri velikih svetovnih listih in intimitne zveze z odličnimi časnikarji in uplivnimi državniki. Naravnost pravim, da po mojem subjektivnem menenju *nikdo izmed nas Slovencev ni sposoben* za tako težavno delo; najmanj pa sem se tega nadejal od podlistkarja, kateri je prav zdaj svetu sijajno dokazal, da je celo bomo slovensko novinarstvo prerasprostrano za njegovo nizko stališče in njegov kratki pogled. Ker tedaj ni mogel

Je-li bila to taka pregreha, da se morejo očitati zaradi tega komu egoistični nameni? Taka iz trte izvita sumničenja izvrirajo od naše takozvane duševne aristokracije, in potem hočemo napredovati in hitro napredovati?

Naša nesreča je, da smo na potu nekaterim gospodom, kateri iščejo širokih in dobrih poti, da hitro potujejo v varno zavetje.

To nam je nakopalo tudi obrekovanje. Ko je pa »Edinost« začela po dvakrat na teden izhajati, takrat je bil še le ogenj v strehi. Gospod, o katerem smo govorili, da ima našega urednika, boljše rečeno, enega naših sodelavcev, v želodcu, tisti gospod, ki je ob enem tudi poslanec, je v Ljubljani v odnotnej čitalniški restavraciji pred mnogimi pričami izrekel, da je naš list od tržaška vlade kupljen in da je bila tudi »Soča« od vlade odvsná, dokler je bil nje urednik Viktor Dolenc.

Nam so to iz Ljubljane javili in mi smo gospodu po nekem državnem poslancu sporočili, da terjamo dokazov za njegovo trditve, in če jih ne bode, ni mož, ampak brezvestni obrekovalec.

To pismo je dotični gospod čital, a molčal, kakor tat v kašči.

Enako nas nekda opraviča po kavarinah nek tržaški profesor, katerega nekateri celo zaznamujejo kakor pisatelja onega znamenitega podlistka v »Narodu«. — Je-li on, ali ne, to nas malo briga; kar pa je nam znano, to pa smemo govoriti, in to je, da gospod javno svoj hudoben jezik brusi o nas, on nas je opravljal, to vemo po svedokih, ki so ga slišali. — Politično društvo »Edinost« pa je njega in vsacega, kdor trdi o našem listu in njega sodelavcih kako nepoštenost, pozvalo, da to dokaze.

Ali dokazov ni, prav to pa je dokaz, da so nas omenjeni gosposje obrekovali in da je »Slovenski Narod« obrekovanja skriv. Pogledimo kako daleč seza »švindela« nekaterih radikalcev.

Mi na priliko uže od nekdanj pišemo, da je potrebna prememba sisteme vladanja na Primorskem; mi smo to večkrat in temeljiteje dokazali, nego kak drugi slovenski list; to spričevalo so nam dali listi »Politika«, »Agramer Zeitung« in »Narod« sam, ko je prinesel prevod nekega članka iz »Agramericev«, kateri članek ni bil nič drugega, nego prevod članka o razmerah na Primorskem iz »Edinosti«.

Pri vsem tem pravijo radikalci, da smo vladni, da smo kupljeni od barona de Pretis-a, in Bog si vedi, kaj še vse.

Prašamo pa občinstvo: ali je uže čitalo tako servilno klečplazenje pred še le zaprejenimi in še ne izlezlimi »kavaleriji«, kakor v organu radikalcev.

In kaj bi vsega ti radikalci ubogemu ljudstvu ne natvezali? Nič manj, nego to, da je gosp. vitez N. N. le zato postal vitez, ker dela opozicijo vladi. Velikansko, čarobno! Kdo bi teh radikalcev ne stisnil na srce in vskliknil: »Oj dragi Tine, to je pravo posnemanje danskih radikalcev; in zato grajamo zdaj mi sami onega Notranjca, ki je »Narodu« očital, da preved píše o Dancih.

(Dalje prihodnjt.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

V poslanskej zbornici je 8. t. m. predložil minister Pražak postavne načrte

pisati po svojem lastnem opazovanju, bil sem za naprej prepričan, da bode na posodo hodil k bogatejšim sosedom. Samo na sebi to še nič ni napačno. Ali način, kako je zlorabil svoje vire, kako se je možakar šopiril s tujim perjem, ter grešil na kratkovidnost svojega občinstva — način ta je uprav karakterističen za pisateljevo poštenje, ob enem pa za stopinjo izobrazitosti, katero zavzema uredništvo, ki je takemu veleumu otvorilo predale svojega dnevnika.

Brez ovinkov naglašam tedaj, da je velika večina tega, kar »Narodov« brezimenni podlistkar navaja o časopisnih razmerah sploh, *izpisano, nekoliko do pičice prevedeno iz glasovite nemške knjige: Heinrich Wuttke: »Die deutschen Zeitschriften und die Entstehung der öffentlichen Meinung«.*

Pisatelj sam je pač potem, ko je slutil, da sem mu za petami, skušal se opravičiti s tem, da je v 16. številki t. l. v opombi objavil nekoliko virov, ter mej njimi sramežljivo omenil tudi svojega glavnega proroka Wuttke-ja. Ali koga hoče varati z otročjim izgovorom, da je »konci zadnjega podlistka« mislil citirati svoje vire? Ali ni mnogo verjetnejše, da bi nevhvaležnež popolnoma zatajil svoje pomagace, da ga ni gola hojazen prisilila k kasnej javnej spovedi? In kako se drzeva baš on trditi, da »tak učen aparat podlistku nikakor ni primeren!« On, ki citate skupaj ulači, kakor mačka mlade, on, ki navaja pisatelje od kitajskega Kon-fu-tse in Fopiska doli do vrednih naših diosku-

glede vredbe sodniške prakse in disciplinarnega postopanja pri pravnih praktikih, kakor tudi predrugače nekaterih določb odvetniškega reda. Proračunskega odseka predlog, glede zdatne podpore popotovalca po Afriki, Holuba, sprejel se je z veliko večino; naučni minister je izjavil, da vlada hoče dovoliti zdatno podporo.

Odsek za posvetovanje izjemnih navedeb je dokončal svoja posvetovanja. Večina je izrekla, da so opravljene vladine naredbe, ker so se v zadnjih časih v nekaterih okrajih na zlojnem Avstrijskem prikazala veleizdajška, javnej varnosti zelo nevarna početja anarhistične stranke; vlada je tedaj imela pravico, oklicati naredbe, katere zakon od 5. maja 1869 dopušča. Vendar večina pričakuje, da bo vlada rabila te naredbe le v to, da se anarhistična rovanja zatara, in da jih zopet prekliče, ko se ta namen doseže. — Zadržano odpravo porot pa je večina vzela na znanje.

Trgovinski minister bo zahteval te dni v poslanskej zbornici 5.700.000 gl. dodatnega kredita za arelsko železnico, da se dela prej izvrše in železnica uže 15. avgusta t. l. odpre.

Hrvatski ban je bil zadnje dni na Dunaji, kder se je dogovarjal o hrvatskih zadevah, 10. t. m. pa je odpotoval v Budapešt.

Ogerske gosposke zbornice načelnikov namestnik grof Csiraky je 9. t. m. umrl na svojem posestvu v Lovasbereniji. 10. t. m. se ga je gosposke zbornice načelnik jako gorko spominjal. Deputacija šestih udov pod načelništvom kardinala Haynald mu je v ponedeljek položila venec na rakev. Rajniki je bil posebno pobožen katoličan in velik neprijatelj judom.

Vnanje dežele.

Papež je izdal encikliko francoskim škofom. On naglašá zasluge francoskega naroda za brambo katoliške cerkve in pravi, da se Francoska nikoli ni za dolgo od prave poti umaknola. On opominja roditelje, naj k ljubv vsem zaprekam, otroke v veri podučujejo. Papež čestita škofom zaradi njihove gorečnosti in sklepa z upanjem, da bo vez mej Francosko in papežem vedno trdnjše, katere je bila vedno blagosti vir.

Na otoku Kreti je vstal upor. Turška vlada je vsled tega poslala 500 vojakov iz Smirne in Soluna na ta otok.

Angleška vlada je poslala pred Svaki m oklopnico izpred Aleksandrije, z Malte pa 1200 mož. — Baker paša je iz Svakima poročil, da se more le malo dni v v svakimskih trdnjavah držati in da je po ogleduh zvedel, da je krivi prorok sklenol. Svakim napasti. — Ker v je vojski Baker paše nastala velika nezadovoljnost, okli-

rov »Štrata« in »Brenčljina«, on, ki prideva ukradenemu citatu celo *zvesek in stran*, on bi v pretiranej delikatnosti se bil premislil, motiti čitatele se skromno opazko, da se čudovita njegova učenost ne naslanja na, Bog zna, kake študije, temveč da jo je lepo složno skupaj dobil na 446 straneh nemške knjige? Imenovati svoj vir, takoj, ko ga je začel rabiti, bila je njegova pisateljska dolžnost, in ob enem bi bil moral dostaviti, da je pisatelj v znanstvenem svetu izgubil svoje častno ime baš po tem silno pristranskem delu, iz katerega je naš podlistkar tako hlastno zajemal. Tega niste storili, brezimenni gosposdine, in tudi Vašej nežnootčnosti lahko z Lesingom očitamo: »Weniger wäre mehr!« Sicer se pa čudimo, da so izobraznemu pisatelju čisto neznaná ona načela, pod katerimi sme pošten zgodopisec upirati se na tuje vire. Svobodno vsakemu, posameznemu fakti nabirati iz njih — toda citate prepisavati je malo dostojno, ideje, izražene v koncinznih stavkih, izposojati si, to je ne vredno, osobne dogodke drugega pisatelja pa po svoje zasukati, ter to ukradeno blago kot lastne izkušnje občinstvu prodajati — kakor je to storil naš anonymus — to je, bodimo odkriti, grda literarna tatovina!

Toda »fakta, fakta,« dokaze, dokaze,« čuje se neznancev ježno-hripavi glas. Bodite mirni, takoj jih dobosta na izbéro! Prof. Fr. Šuklje.

(Dalje prihodnjt.)

cal je ta stojno sodbo. Angleška vlada pošlje na sudansko mejo še 8000 mož vojske, da bo branila Egipt krivemu proroku, Sudan pa mu prepusti, ker se nadeja, da bo po pridobitji te dežele zadovoljin sklenoti posebno pogodbo z Angleško. — Gordon paša je 9. t. m. srečno prišel v Berber in tedaj ni bil ujet, kakor se je zadnjič poročalo. Tudi Kartum še ni v rokah krivega proroka, pač pa se njegove čete prikazujejo okoli tega mesta, ki mu prej ali slej pride v oblast. In tako bo izgubljen ves trud, ki so ga imeli katoliški misijonarji, da Sudan pokristijanijo. Fanatiški Arabci zamore v kalu vse njihovo seme in prične so zopet trdo robostvo. Ta dežela je tudi Slovincem toliko bolj pri srci, ker sta v njej delala za krščanstvo tudi dva slovenska misijonarja, F. rajnki Knoblar in urednik Zgodnje Danice, L. Jeran.

Dopisi.

Z Ljubljanskega močvirja

3. februvarja.

Dolgo sem se uže pripravljati dati č. g. bralcem Edinosti znamenje življenja; kajti uže nekaj časa spavam spanje pravičnega, če tudi imam mnogo gradiva, a žalibog, le takega, da bi moral napadati tega ali onega, če tudi na pravičnej podlagi — vendar odlašal sem dobro vedoč, da kdor gode resnico — razbijejo mu gosli na glavi in si z resnico nakopije sovražnikov.

Danes pa, prebravši dopis iz senožeške fare od 28. jan. uvidel sem, da so tudi drugod malo boljše surovinci od tukaj, ne morem si kaj, da ne bi potolažil g. senožeškega dopisnika, ter z njim vred priporočam deželnim, državnim poslancom, da delujejo na to: da se kmetskemu ljudstvu, ki je podlaga državnemu posloplju, v resnici z gotovimi sredstvi pomaga.

Gosp. dopisnik toži, da so dvonožni črvi najbolj škodljivi sadjarstvu, kar mu iz vsega srca potrjujem; le obžalujem, če ima g. dopisnik tudi toliko bridkih skušenj, kakor jih imam jaz. Predolg bi bil moj dopis in tudi g. čitateljem dolgočasen, ako bi jaz opisoval, kaj vse delajo dvonožni škodljivci pri drevju, dovolj bodi to le: Uže v mladosti sem imel veselje do sadjarstva, vsadil sem več sort dreves, mej njimi tudi nekaj črešenj, katere so mi kaj lepo in hitro rastle. Ko so bile požlahtnane tako, da je uže pred leti bilo kaj obrati, dobim neko nedeljo uže priletnega dečka, ki jih obira ter ga z vso ostrogo poženem, malo da ni dobil okolo ušes, kar bi se mu bilo prileglo, ker imel je posestvo in ga po malomarnosti zapravljal. Kakor rečeno, pognal sem ga, a ubogi jaz v svojo škodo! Nekaj dni potem, na veliko svojo žalost, dobil sem 6 črešenjev dreves čisto polomljenih! Kdo je to storil? kaj sem hotel? molče sem moral trpeti. Komu bi sodnija bila dala prav, ako bi ga bil tožil, to vsak ve, da onemu, ki je to storil, a ne meni, ki ga nisem videl in ga ne držal. Vidiš, dragi bralec, tako se nam godi po deželi, ako dela človek, dela za druge, ako ne dela, nema ni on, ni drugi, še boljše je temu, ki ne dela, saj nema nepotrebnih stroškov! Gorje gospodarju, ako se brezvestnežu zameri. Naj povem še tole: Oh cesti, kakor ob njivi, usadil sem blizu 300 jesenovih dreves od 1—1½ palca debelih in 1 m. do 2 m. dolgih, z milim okom jih gledam, ker so od sovražne roke polomljeni, porezani, olupljeni tako, da ni ni jeden zdrav! Kdo je temu kriv? jaz pravim, postava sama! in to zato, ker leži mrtvo še to, kar je na papirji.

Mislil in upam, da bode senožeški g. dopisnik prepričan iz tega, da so tudi drugod dvonožni črvi škodljivi sadjarstvu; upam pa tudi, da mi pritrdi, ako stavim č. g. deželnim in državnim poslancom te le predloge: Poljska postava naj se predela tako, da ima pravico vsak posestnik na svoji njivi, senožeti, sadnem vrtu tatu, ki bi ga dobil, ustreliti, kakor imajo to pravico po vinogradih.

Lovska postava naj se predela tako, da bo imel vsak posestnik brez izjeme varstveno časa, bodi si na njivi, vrtu, travniku, gozdu itd. njemu škodljivo žival usmrtiti in si s tem škodo varovati.

Ni še davno, ko je uboga mati plaia in v plevlu dobila mladega spečega zajca, tega domu prinese in si ga za obed pripravi. Ovadu jo ovadi in ubožica je dobila 8, pravim osem dni zapora, ki je imela dete na prsih; mož, tudi dninar, moral je nositi pičle polu ure v »lukno« otroka dojit! Ubožec, ki nema ni zemlje ni novcev, da si kupi kravo, a s krvavimi žulji je prislužil, pristradal toliko, da je kupil kozo; gorje njemu, ako se zgubi v gozd, posebno graščinski! »ustrela jo ne glede na varstveno dobo. Kaj pa se zgodi če pride zajec na njivo — to sem povedal;

kaj pa, če si kdo predrzne ustreliti, ujeti srno? 6 mesecev ali še več mora v luknjo!

Kakšen razloček pa je med divjo srno in domačo kozo? lahak odgovor, domačo kozo molze ubožec, da uživa o nje mleko, divja srna je pa za kratek čas gospodom po gradih in potem tudi blastna jed na krožnikih — če tudi se je zredila za sramotno malo novcev v kmetijskih gozdih! Utegne me pa kdo vprašati: Kdo je temu kriv? zopet lahak odgovor: mi pošiljamo v zastopništvo — le velikaše bogataše, in doktorje, ti vsi pa ne čutijo nikdar tega, kar čuti priprosti kmet, postave se delajo najbolj tako, da ustrezajo njim samim! Jaz se le prečuditi ne morem, ko se pravi: vsak je gospodar svojega: zakaj pa se je kmetu v lovskeje postavi vzela ta pravica? — Na jeziku mi je še mnogo, a govoril bi morebiti drž. pravniku. Zato pa h koncu spisa, ki je uže tako preveč raztegnjen, le še rečem: Vsigdar naj zastopajo stan iz stanov izvoljeni možje, to je kmet kmeta, ki razmere pozna, potrebo predrugeče čuti, ker sam trpi. Pri volitvah naj se ne gleda le na premoženje, marveč gleda naj se na um, voljo in značaj moža, kateremu se misli dati zaupanje. *) Doljski.

Domače in razne vesti.

Imenovanje. Minister poljedelstva je imenoval g. E. Kramarja, dosedanjega potovalnega učitelja kmetijstva na Kranjskem, potovalnim učiteljem za Primorsko s sedežem v Trstu. S tem se je odpravila velika krivica, ki se je godila Slovencem, da popotovalni učitelj ni bil zmožen slovenskega jezika. Mi čestitamo g. Kramarju; imel bo na Primorskem mnogo dela, in uverjeni smo, da ga bo naše ljudstvo rado in hvaležno poslušalo.

Brezplačni lekovi za nepremožne. Kakor smo uže poročali, sklenol je magistrat in naložil lekarnam v mestu, kakor tudi v okolici, da se ubogim in potrebnim delé medicine brezplačno na račun mestne blagajnice. Ker nekateri trdijo, da se ne dobé lekovi po vseh lekarnah brezplačno, mi jim zagotavljamo, da vse lekarnе, bodi si v mestu ali v okolici, imajo nalogo od magistrata to izvrševati.

Ustanova polkovnika Modesti. Na c. k. pomorske akademiji na Reči je izprazneno mesto jednega gojenca, katero se ima dopolniti v prihodnjem šolskem letu. Dotične molbenice naj se odpošljejo na c. k. vojno ministerstvo (pomorski oddelek) potem c. k. vlade pri kateri se i pozvedo pogoji sprejema, kakor tudi pri mestnem magistratu, pri c. k. okrajnih glavarstvih v Pazinu, Pulju in Gorici, kakor tudi pri vodstvih srednjih šol na Primorskem.

Za patriotično društvo »ru-dečega križa« je priredil glavni umetnik na klavirju, ogrski grof Giza Zichy minoli petek v Trstu koncert, pri katerem je sodelovalo več tukajšnjih gospodov, ter gospica Eberhard iz Ljubljane; koncert se je sijajno izvršil, in vzlasti grof Zichy — akoprav enorok, očaral je občinstvo z svojo igro. Dobrodošel je dal koncert dosta.

Trgovska in obrtniška zbornica je imela v petek zvečer javno sejo, katerej je predsedoval baron Reinelt. Bolj važne točke so bile: Volitev pogledovalcev letnega računa tržaške štedilnice, pročitane delovanja avstro-ogerskega zavoda »Veritas« v minolem letu 1883, in ustanovitve tehničnega oddelka, v kojega je bilo izvoljenih šest gospodov strokovnjakov, mej njimi i gosp. V. M. Živec, inženir v Trstu in izborni Slovenec.

Tržaško podporno društvo uljudno vabi p. n. gospode ude in tudi druge k plesu, kateri bode imelo, dne 10. svečana, v soboto, pri Re d' Ungheria (A. Digles) v spodnji sobani (salonu) Via Commerciale. Igrala bode gledališka godba. Mej počitkom bode srečkanje na pet lepih dobilov. Čisti dohodek je odločen v društveni fond. — Vstopnina za gospode 50, a za gospe 30 kr. Začetek ob 9. uri in traja do 5. zjutraj. Vstopnice se bodo prodajale do sobote v društveni pisarni, Via del Torrente št. 34. I. nadsprotje, in v soboto od 8 ure počenši pri vstopu.

Tržaške novice. Nesreča. Matere, ne puščajte otrok, da brez varstva tekajo po ulicah! Sedemletna punčka C. C., divajoča v ulici »S. Francesco« št. 183, prišla je pod konje, k sredi se dekletce ni poškodovalo. — V soboto zjutraj so iz morja potegnili na rivi »Pescatorie« truplo 32letnega moža Andreja Pregarca iz Škorklje, v službi pri gosp. Maronu. Pomanjkoval je od hiše kakih 20 dni. Misli se, da je vesel mož slučajno pone-srečil. — Pri Sv. Jarneju so iz morja iz-vlekli truplo neke mlade ženske.

*) To se ne more vzeti »ad verbum«. Tu in tam so potrebne izjeme, sicer pa velja ono načelo le potem, ako je zadosti inteligentnih kmetovalcev, takih, ki imajo potrebno občno omiko itd. Ur.

Tatvine in policijsko. Bir-movanje za 80 kr. Dve ženski ste se srečali na Corsu. Stareja pravi mlajšej: daj mi onih 80 kr.! Inače te zmeljem, kakor mlinski kamen žito. Mlajša jej hoče na tiho povedati, da jej ne more izplačati, ker jih nema. Ta pa ne posluša je njenih razgovorov, založi jej par debelih na lice, rekši še, zdaj, pa sem plačana! in odide svoj pot. — Šla sta v bratskem sporazum-ljenju spremljana od straž, v kraj, kder se živi na državne troške, dva kočija-jaža, ker sta se na ulici pobijala. — Ivan P. iz Lokve pri Gorici, moral je iti v za-vod poštnjakovičev, ker se je zakrivil premnogih zločinov prevare. — Še par drugih tičev je te dni policija dela na varno. — Policija išče 15letnega mlade-niča, ki je zbežal od starišev, sina fabri-kanta Güttlerja iz Zobtena na Nemškem.

Porota. Obravnava proti onim vroče-krvnim gospodom, ki so ponoči na ulici napali in pobili gosp. Brehmer-ja Tagblat-tovega sotrudnika, sklenola se je in do-tična obsodba razglasila v nedelo ob 12. Zatoženi Anton Indri, Jožef Allich, Eugen Fanelli in Karol Sfitez so bili krivim spoznani zločina teškega telesnega poško-dovanja in so bili obsojeni, Indri v osem, Allich v šest, Fanelli v pet in Sfitez v štirimesečno trdo poostreno ječo in Fa-nelli, ker je tujec, ko dostane kazeno, iz-žene se. Zatoženec Artur Micheluzzi je bil nekrivim spoznan. Zatožena Jakop Grava in Andrej Verraguth sta bila krivim spoznana zločina prevare, ker sta krivo poročala sodniji in vsled tega ob-sojena slehern v dvomesečno ječo. Zato-ženca Romeo in Kostantin Calafatti sta bila nekrivim spoznana zločina prevare, da bi bila krivo poročala sodniji. Zato-ženec Miho Suban je bil krivim spoznan prestopka telesnega teškega poškodovanja in obsojen, da plača 30 gld. kazni in 14 gl. za odškodovanje D. Battelin-u. Glede pa Viktor Cremaschi-ja, ki je bil zatožen zlo-čina teškega telesnega poškodovanja, bil je uže pri zaslišanju 9. t. m. oproščen zatožbe. Tiči so ujeli, kar so iskali.

Povsod le nemško! Prijatelj nam piše: Dolžnost me veže, Vam sporo-čiti nekaj iz mojega zapisnika od mojega zadnjega potovanja, da po svojem men-enju in presodku nekaj v »Edinosti« omenite. Bil sem te dni v Banjaluki. Po-toval s Turčinom. Potoval sem, to se vé da, po železnici skozi Ljubljano, Zidani-most, Zagreb Sisek, Novi i Priedor. Opazil sem na tem kratkem potovanju marsikaj. Začnimo pri Banjaluki: Vsak uže misli, da je Bosna pod avstrijsko vlado postala raj. Toda to ni tako. Pred dvanajstimi leti sem bil v Banjaluki, ali našel sem malo razločka med tistim časom in zdaj. Banjaluka je še vedno uma-zano turško selo, čeprav veliko. Samo nekaj, pa prav malo, čednih hiš so sezi-dali naši prišleci, kateri so mislili, da kar čez noč obogaté. Toda to ni tako. Naši morajo živeti od svojih i domači od svo-jih. Saj pa tudi ni čudo, da se jih do-mači ogibljejo. Na prodajalnicah, krémah itd., imajo le nemške napise. Tujec go-vori nemško, i le za potrebo hrvatsko, tako da domačim uže preseda. Pri urad-nijah sem opazil po večini uradnike zmožne hrvatskega jezika, toda vendar ne morem zamolčati pristranosti. Slišal sem iz ust domačinov, da se tukaj pri nas sodi po paragrafi, tam pa po — prepričanji i — samovolji, kar vzbuja splošno nevoljo.

Katoličanov tam nisem poznal. Oni so tam prekratki i kakor pohlevne ovčice, tako da se misli, da jih še tam ni. Oni nemajo nobenega zavoda še, i tavajo vedno še v največji temi. Kriščani ali Srbi so nekoliko več živi: oni imajo tam neki zavod — mislim, da neko branil-nico ali posojilnico — in pa svojo cerkev, pa tudi svojo čitalnico v nekem velikem i čednem poslopji. V Sisku sem prenočil. Pridem — ojam? — v »Hotel National«. Tu najdem gospode pri koncertu. Svirali so i spevali narodne pesmi izvrstno. Po koncertu so se mi približali i me obdali, ker so mislili, da spremljam Hadži Loja, ter me tudi popraševali, je-li on. Jaz sem se vé da, to zanikal. Tudi tukaj ne mo-ram zamolčati, da ne grajam napake. Go-vorilo se je sploh nemško. Tudi z mano so raje nemško govorili, nego pa po hr-vatsko, čeprav so na meni spoznali, da govorim dobro i rad hrvatsko. Stopimo v Ljubljano! Zjutraj sem obiskal prijatelja, i dala sva si besedo, da se najdeva zve-čer v gostilni. Prideva tja i naletiva na gospodo, ki so le nemško govorili. Ko ni bilo pri kraji z nemščino, poprašam pri-jatelja: je-li so oni sami Nemci? Ne, od-govori mi moj prijatelj, Slovenci so, do-mačini, samo enega Nemca imajo mej soboj, i zavoljo tega govoré nemški. Za Bogaj vsliknem jaz, zakaj toliko servi-lizma? Ali bi Nemci na Dunaji ali kod drugod govorili slovenski zavoljo enega samega Slovenca, ako bi se mej njimi nahajal? O brižna majkal v Bosni nem-ško, na Hrvatskej nemško, v Ljubljani

nemško! Pa še hočéjo nemško za »Reichs-sprache« postavno uvesti!

† **Anton Gerolini**, 93 letni Tr-žačan, veteran iz bojev zoper Napoleona I. in eden zadnjih tržaških potricijev, umrl je minolo nedeljo.

Predsedništvo pol. društva „Edinost“ uljudno vabi vse čast. gos-pode odbornike k seji, ki bode dne 17. t. m. ob 10. uri predpoludne v prostorih delalskega podpornega društva v ulici »Corsia Stadion« št. 11. Na dnevnem redu so jako važne stvari.

Delalsko podporno društvo pod pokroviteljstvom cesarjeviča Rudolfa (Corsia Stadion št. 11) je dobilo v dar od gosp. Ant. Dejaka, mestnega svetov-alca in trgovca v Trstu, prekrasno veliko napisno tablo iz železa črno lakiranega in s pozlačenimi črkami v vrednosti nad 80 gl. Najbi blagodušnega gospoda posnemaš tudi drugi premožni Slovani v Trstu.

Ital. del. podp. društvo. O tem društvu se uprav čudne slišijo; — take, ki jako močno diše po irredentizmu. Govoricam je dal povod ta-le slučaj: Gospa M. P. žena udu omenjenega dru-štva in sama udingja, šla je minoli petek v društv. urad, da vpiše svojega brata, kot uda iz lastne obitelji, ki jo sme spre-miti na plesno zabavo ženskega oddelka, kakor to izrečno zahteva nek š. društv. pravil. V uradu pa so jej odgovorili, naj pride kakor jutri t. j. v saboto. Gospa se vrne v saboto, ali glej, nek pričujoči gos-pod jej reče, da brata ne morejo vpisati mej spremljevalce, ker se nahaja vpisan v društvu »Austria«. Kakova predrznost! Ali ni to odločno povedano, da odbor »Operaje« tiči za drugimi cilji, ki so sa-mej c. k. vladi zagonetke? Minolo leto so zarogovili proti samej c. k. čestitljivej vojaški monturi, mej tem ko so napisali v programu na nek ples, da vhod k plesu je prost le civilno oblečenim. Mi smo pa čuli, da odbor v svojih odlokih ni bil na-perjen proti monturi c. k. vojakov, pač pa proti onej c. k. veterancev. Tako je ljudstvo govorilo, in mi bilježimo to, kot notico v »Acta diurna«, pardon! pozabil sem uže kako se je imenoval do zdaj znani najstarejši evropski časopis, »Acta diurna populi romani«, pfui Teufel, hotel sem napisati v »Acta diurna populi rei-publicae tergestinae ac vetustissimae civi-tatis«, kakor se uže čita na Trajanovem stebri v Rimu! Vsled take netaktnosti so nastali veliki prepiri mej društvom samim in sliši se, da se bode stvar natančneje preiskavala.

Pekovsko društvo »Jadran-ska Zarja« imelo je v nedeljo prekrasno veselico. Dvorana polna, okolo 500 ljudi, večinoma pekov, mojstrov in pomoč-nikov; petje pod vodstvom g. Bartija, prav izvrstno, nastopilo je bilo 60 pevcev. — Deklamacija gospice Muhove in gos-poda Šmidta je vzbudila mej občina-stvom pravo navdušenje. S kratka, tudi sovražnik našega naroda mora česti-tati odboru pekovskega društva na tako lepih uspehih. — V nedeljo 17. t. m. ima to društvo veliki ples v zgornji dvo-rani Monte verde, kateri vtegne po pri-pravah soditi biti jako živahen in močno obiskan. — Več o tem prihodnjič.

Vabilo. Bralno društvo v Vel. Za-bljah priredi v nedeljo 17. t. m. v svojih prostorih: ples in tombolo. Pri plesu bode svirala godba c. k. pešpolka št. 62 iz Gorice. Ples se prične ob 8. uri; tombola bode pred plesom. Mej počitkom prosta zabava. Vstopnina k plesu za ude 50 kr. za neude 1 gld. K obilnej udeležbi vabi.

Odbor.

Veselica delalskega pod-pornega društva v Gorici dne 9. t. m. je bila krasna, za društvo prav častna in obiskovalcem v največjo zado-voljnost. Elegantno okrašena dvorana in vsi stranski prostori so bili prenapol-njeni in na obliži na stotine nabranega naroda se je bralo pravo veselje in zda-ten ponos na domače sile, koje so izborno dovršile vse točke bogatega sporeda. Dal za res: vse imamo, kar želimo — le iščimo, pa dobimo. — Pesni za moški zbor (kacih 25 društvenikov-pevcev) so se prav do-padale in je mladi pevovodja g. P. poka-zal z svojimi organizac. talentom, da mo-remo tudi v kratke dobici mnogo storiti in da nam pridejo na tem polji s časom prav lepi trenotki. Le tako naprej! A tudi mešani zbor, pri kojem je v prvi nasto-pilo 5 domačih gospodičin pevkinj, silno se je prikupil. Živele pevke! Z deklama-cijo dr. Tomanove pomnožene pesni »ko-roških Slovencev« pa nas je nježna gos-podičina Kotnikova, oblečena v krasno ziljansko obleko, prav iznenadila. Mi bi jo bili še dolgo poslušali, kajti glas je prikupljiv, kretanje estetično, ljubeznjivo in dovršeno, in izraz ter izreka kaj lepa. Po deklamaciji se je prečital telegram ce-lovškega »Mir-a«, ki čestita društvu in ljubej deklamatorki. Občinstvo je navdu-šeno odobraval. Tudi šaljivi dvospjev (č. g. B. in gspđ. K.) se je izvrstno rešil. —

Srečkanje je obudilo mnogo veselja; vo-jaška godba pa je izborno svirala. — Po »besedi«, ki nam ostane v najlepšem spo-minu, plesalo se je (nad 70 plesal. parov) neprestano do rane zore in še le ob 7. uri na jutro so se zadnji razšli, in to z vročo željo, da bi nam odbor zopet kmalo kaj jednacega preskrbel. — Vse je bilo v najlepšem redu, v najboljšej slogi in prav dostojno; vse je pričalo, da se zavednost množi in da so tudi take veselice ne le lepe, temveč silno potrebne in koristne. Z Bogom toraj na svidenje!

Vabilo k »Besedi«, katero pri-redi **Bolika Čitalnica** v nedeljo dne 17. t. m. v dvorani gostilnice »pri Pošti«. Spored: 1. »Domovina«, zložil Fr. S. Vil-har, poje mešani zbor; 2. Šaljiv govor; 3. »Uzor«, zložil Fr. S. Vilhar, poje mešani zbor; 4. »Rada«, deklamacija, zložil J. Krilan; 5. »Slovo od domovine«, zložil A. Lehan, poje mešani zbor; 6. »Pol vina, pol vode«, vesela igra v enem dejanji. 7. »Po jezeru«, vglasbil M. Vilhar, poje mešani zbor. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstop-nina k »Besedi« za osobo 20 kr., sedeži 10 kr. Po »Besedi« ples, h kateremu je vstopnina za gospode plesalce 80 kr. K obilnej udeležbi uljudno vabi

ODBOR.

Pred porotno sodišče v Go-rici pridejo: 14. t. m. Jožefa Hvalić za-rad poskušenege umora, hotela je namreč svoja dva nezakonska otroka vtopiti; 15. in 16. t. m. Jakob Fratrik zatožen uboja in teške telesne poškodbe; 19. t. m. Ana Cusin, zatožena sovdeleštva hudodelstva goljufije.

»Slovenski jez« kat. pol. nar. društvo v Brdih priredi v spominu zmage 9. nad Wurmbrandovim predlogom v državnem zboru »besedo« v Biljani dne 17. t. m. ob 4. popoldne s tem le spo-redom: 1. Govor. 2. Briska budnica (moški zbor). 3. Sreče dom (deklamacija) 4. Mi-hova ženitev (moš. zb.) 5. Sokrat pri Dio-genu, (tril.) 6. Slovenska deklica, (A. Le-ban mešani, zb.) 7. Romarica, (deklam.) 8. Cigani, (moški zb.) 9. Pol vina pol vode, (vesela igra). 10. Slavjanka, (moški zb.), 11. Med točkami svira godba. Po »besedi« prosta zabava. Vstopnina k besedi za nedruštvenike 20 kr., društveniki vstopije brezplačno. »Beseda« bo v velikej dvorani »na dvorišču«. K obilnej vdeležbi vabi odbor.

Hrvatska čitalnica v Masvru uredi zabavo dne 20. februvarja s tem-le programom: 1. Pjevanje. 2. Predstava. 3. Tombola. 4. Ples. Početek ob 7. uri zve-čer. Vstopnina za moške 1 gld.

Iskoke Loke nam pišejo: Gorko selnce pobere nam Gorenjem sneg, o-zimno žito pa, kakor upamo, lepo se obrani. — Žganjarskih pijancev, kolikor več jih konec vzame, toliko več jih naraste. Kaj ta peklenska pijača še na-pravi z svojim peklenskim duhom?

Pretirana zagrizlost smeši. »Narod«, ki v svojej 30. šte. prinaša razna poročila iz Trsta o plesu del. društva, o obnem zboru pekovskega društva itd. Ta poročila pa so tako zagrizlo tendenciozna, da se jim posmehujejo v Trstu tudi taki krogi, kateri se dosti ne menijo za časnikarstvo. Nekatere dogodbe nalašč zamolčati, druge pretirati, to je smešna zagrizlost, ki se naj-bolj kaznuje nad takim glasilom samim. — Le tako dalje.

»Gospodarski List«, glasilo c. kr. kmetijskega društva v Gorici. Do-bili smo prvo številko za l. 1884, ki ima te-le važne sestavke: 1. Upliv kislega na razvoj vina. — 2. Slabo gospodarstvo se senom in gnojem. — 3. Poziv k pristopu v pokojninsko zadrugo. — 4. Svilodni mesički izvrsten gnoj. — 5. Deset zapo-vedi za poljedelca. — 6. Društveni novi-čar. — 7. Moder kmetič. — 8. Prodaja gojzdnih drevesc.

Današnej številki je priložen cenik g. J. M. Purger v Graeden-u, Tirol, na katerega naše bralce posebno opozarjamo.

Zabvala.

Vaše blagorodstvo! Primoran sem vam se zahvaliti osebno in v imenu mojih znancev, koje sem jaz opozoril na švicarske kroglice. One izborno uplivate proti zlatej žili (hemo-rojdam), zabasanju itd. in ne pouzročajo naj-manjše bolečine ni drugih nevšečnosti.

Z odličnim štovanjem J. Gleissner, Bet-telgrin pri Oberleutensdorfa, Češko.

Obrača se na gosp. lekarka Rth. Brandta v Cirkhu (Švica). Po lekarnah se dobivajo škat-ljice po 70 kr.

Nova tiskarna

Via Torrente št. 2. v Trstu.

100 vizitnic od 60 do 80 sold.
1000 kuvertov z firmo f. 2,70
izvršuje vsakovrstna tiskarska dela po najnižej cen.

